

Wie monter een boekhandel of de winkel van Vogelbescherming in Zeist binnenstapt om een boek over vogels te kopen, raakt ontnuchterd bij het zien van het assortiment. Het aanbod is groot en groeit evenredig met de toenemende interesse voor vogels.

Gerard L. Ouweneel

Met een goede gids het veld in

Een goed vogelboek behandelt ten minste drie onderdelen van het vogelen. Waar kan een aspirant-vogelaar de begeerde vogelsoorten vinden? Wat moet hij in het veld doen of nalaten om die bewuste vogels te zien? Hoe houdt hij alle vogelsoorten uit elkaar?

Voor dit laatste probleem kan hij een beroep doen op een indrukwekkende bibliotheek aan determineergidsen en op 'nieuwe media' die in dit informatietijdperk ter beschikking staan. Er bestaan diverse instructieve videofilms over vogels. Teleac bracht in 1994 een cursus 'Vogels Dichterbij' die spoedig was uitverkocht. Dan zijn er CD's met vogelgeluiden en komen de CD-ROM's eraan.

Maar omdat geluidscassettes gemakkelijk mee te nemen zijn in het veld, zijn vogelaars het meest in de weer met geluidsbandjes vol vogelroep of -zang.

Merel

Op ieder moment van de dag kan men in bossen, moerassen of op verlaten berghellingen vogelaars aantreffen die via een geluidscassette zang of roep laten klinken in de hoop dat vogels hierop live zullen reageren. De Cornell University in de staat New York is bezig haar Library of Natural Sounds te completeren. Doel is de roep of zang van alle ruim negenduizend vogelsoorten op aarde vast te leggen.

Tot degenen die door Cornell worden uitgezonden om op geluidsjacht te gaan, behoort de Nederlander Arnoud van den Berg (1952), die als professioneel ornitholoog zijn bestaan geheel vult met publiceren, redactiewerk, het leiden van vogelreizen en het Nederlandse correspondentschap van buitenlandse ornithologische tijdschriften. De naam Arnoud van den Berg biedt houvast bij de keuze uit het immense vogelboeken-aanbod. Van den Berg heeft bijgedragen aan diverse publicaties. Een boek waaraan hij meewerkte is 'Where to watch birds in Holland, Belgium and Northern France', een deel van de groeiende rij Hamlyn Birdwatching Guides. Dat zo'n gids eerst in het Engels verschijnt, is niet vreemd, gezien de populariteit van birdwatching in Angelsaksische landen. Recent is ook een Nederlandse vertaling verschenen, 'Vogels kijken', waaraan - een jaar na verschijning van de Engelstalige

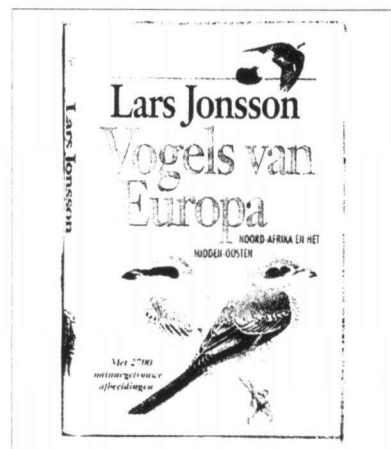
uitgave - overigens veel moest worden bijgewerkt: ons land en zijn avifauna veranderen snel. Zowel nieuwelingen als vogelaars die een tijd meelopen zullen plezier beleven aan deze gids. Want vogels bewonen niet lukraak ieder landschapstype. Iedere soort stelt eigen eisen aan leefmilieu. Weliswaar biedt het Nederlandse landschap een verscheidenheid aan biotopen, maar door verstedelijking en aanleg van bosgebieden wordt het landschap, met in het kielzog de avifauna, steeds uniformer.

Onlangs signaleerde de Texelse vogelaar Adriaan Dijkse dat ook op Texel cultuursorten als kokmeeuw, merel, houtduif en ekster een bloeiperiode doormaken en dat specifiek Texelse soorten nog uitsluitend in reservaten op het eiland te vinden zijn.

Voor Nederland passeren 67 vogelryke gebieden de revue. Per locatie biedt de gids algemene terreininformatie: hoe het gebied te bereiken, welke soorten er in welk seizoen plegen te zijn, eventuele toegangsbepalingen en ook, heel belangrijk, adviezen welke routes in het bewuste terrein te volgen in verband met gunstig licht, tij of andere lokale omstandigheden. De auteurs hebben er goed aan gedaan kwistig met kaartjes te werken. Een index stelt de gebruiker in staat gericht op pad te gaan om bepaalde soorten te zien. Daaruit blijkt dat de vogel-

laar die de zinnen heeft gezet op visarenden, voor deze spectaculaire soort in voor- en najaar kans heeft in dertien gebieden aan zijn trekken te komen. Een nieuwe Kosmos-uitgave, eveneens met de titel 'Vogels kijken', is de tweede uitgave in korte tijd die beoogt aspirantvogelaars voor te bereiden op de hobby. Het is een voortreffelijk en doordacht opgezet boek, beter dan de vorig jaar uitgekomen 'Wegwijzer voor aankomende vogelaars', dat cruciale zaken grotendeels onbehandeld liet, zoals kledingkeuze, vogels fotograferen, hoe zich te gedragen in het veld, het benaderen van vogels en de erecode voor vogelaars. Dit laatste is van belang omdat - door

de groei van het aantal vogelaars - de belangen van terreineigenaars, eellega-vogelaars en vooral van de vogels zelf in het gedrang dreigen te komen. Voor de velen die tijdens de vakantie toekomen aan het observeren van vogels, is in de Kosmos-uitgave een overzicht opgenomen van toplocaties in Europa. Een apart hoofdstuk gaat in op alles wat men rondom het huis kan doen met voeren, nestkasten en een vogeltuin, inclusief het weren van katten. De volledige titel luidt 'Vogels kijken, alles over vogels in Europa'. Het boek werd internationaal uitgebracht en laat zien dat niet alleen vogels maar ook vogelaars geen grenzen kennen.

Behalve met algemene vogelboeken zijn er ook een paar planken te vullen met determiniegidsen.

Alleen al bij de Nederlandstalige gidsen valt te kiezen uit zo'n vijftien stuks. De gidsen, alle vertalingen, zijn zeer verschillend van kwaliteit. Onbetwist de beste veldgids is thans 'Vogels van Europa' van de Zweed Lars Jonsson, die tekst en illustraties verzorgde. Arnoud van den Berg tekende ook hier voor de Nederlandse bewerking. De Jonsson-gids kreeg in Nederland vijf drukken in drie jaar: 35.000 exemplaren gingen over de toonbank. Bij een onderzoek naar de kwaliteiten van de in dit land verkrijgbare vogelveldgidsen scoorde Jonsson uitstekend op vrijwel alle onderdelen. Alleen voor wat betreft de hanteerbaarheid was de waardering minnetjes.

Lezers van De Korhaan kunnen alle besproken boeken in dit artikel niet alleen verkrijgen via Vogelbescherming, maar ook rechtstreeks via de 'winkel' van de vogelwerkgroep. De prijzen zijn gelijk en u bespaart uzelf een reis naar Zeist. Voor meer informatie: Promotie en Verkoop, Paul Keuning, telefoon 035-5268281.

(Dit artikel verscheen eerder in NRC Handelsblad van 1 mei 1997).